

ÚSTŘEDNÍ ARCHIV ZEMĚMĚŘICTVÍ A KATASTRU

ČESKOSLOVENSKO A ČESKO NA MAPOVÝCH POHLEDNICÍCH

ČESKOSLOVENSKÝ A ČESKÝ STÁT
VE 20. A 21. STOLETÍ

ZEMĚMĚŘICKÝ ÚŘAD

www.cuzk.cz

ČESKOSLOVENSKO A ČESKO NA MAPOVÝCH POHLEDNICÍCH

Dne 28. 10. 1918, na sklonku I. světové války (1914 – 1918), byl vyhlášen samostatný československý stát.

Jeho územní podstatu měly tvořit tři historické země českého státu: Čechy, Morava a Slezsko a pak Slovensko, tedy severní část Uher obývaná převážně Slováky s tím, že měla být určena jeho jižní a východní hranice vůči té části Uher, která byla naopak obývaná převážně Maďary.

Byl zájem stávající hranice vylepšit a k uvedeným třem zemím přičlenit navíc další území. K Čechám především navrátit Kladsko, avšak také Vitorazsko, k Moravě připojit Valticko a Dyjsko-moravský trojúhelník, ke Slezsku navrátit Hlubčicko a Ratibořsko.

V počátečním období nebylo zvažováno spojení s Podkarpatskou Rusí. Součástí československého státu se stala později.

Byla zpracována řada map představujících a propagujících nejprve myšlenku takového státu vůbec, později již samotný tento stát.

Významným informačním a propagačním prostředkem byly v tomto směru také pohlednice. Na ně byly některé z uvedených map přeneseny, nebo byly pro ně vytvořeny i mapy nové. Vznikly tak speciální mapové pohlednice. Objevily se nejprve v zahraničí, po vyhlášení státu i doma. Níže představené pohlednice zobrazují vznikající stát v podobě odpovídající tehdejšímu okamžitým představám o průběhu jeho hranic. Na domácí půdě se však objevily i pohlednice, které byly v přímém rozporu s českým státotvorným úsilím a výrazně proti němu působily. Také tyto přetiskujeme.

Další mapové pohlednice, a můžeme uvést i příklad poštovní obálky s přitiskem mapy Republiky československé, se objevily i v pozdějších letech. Byly vydány doma i v cizině. V době vrcholného rozvoje Československa, ale i v době snah o jeho zničení.

Předkládáme obojí.

Ty druhé jako varovnou připomínku. Jsou z období příprav na jeho rozbití, tak také z období jeho poroby.

Následně předkládáme mapové pohlednice tohoto státu z období let po II. světové válce (1939 – 1945), kdy byl československý stát sice obnoven, ale již zmenšený o Podkarpatskou Rus odstoupenou Sovětskému svazu a na zcela jiných základech než v roce 1918. V jednom případě také předkládáme obálku prvního dne s poštovní známkou nesoucí mapu tohoto státu.

Po rozpadu Československa a vzniku České republiky dne 1. 1. 1993 bylo vydáno několik mapových pohlednic s jejím záznamem. Jen některé z nich ji však propagovaly jako stát a vyhovovaly svým provedením zaměření této tiskoviny. Pouze ty zde reprodukuje.

Mapy všech těchto pohlednic a obálek jsou, s ohledem na jejich obvyklý formát, jen malého měřítká. Liší se obsahem, kresbou i tiskem. Zejména z počátku byly obsahově velmi chudé a nevalně vykreslené, postupně však jejich úroveň, jak po stránce obsahové, tak po stránce kresebné, až na výjimky, vzrůstala. Byly i dobře vytištěny.

Většinou nejsou nijak datovány a mnohdy také nelze určit jejich původce, tedy autora, nakladatele, vydavatele a tiskaře.

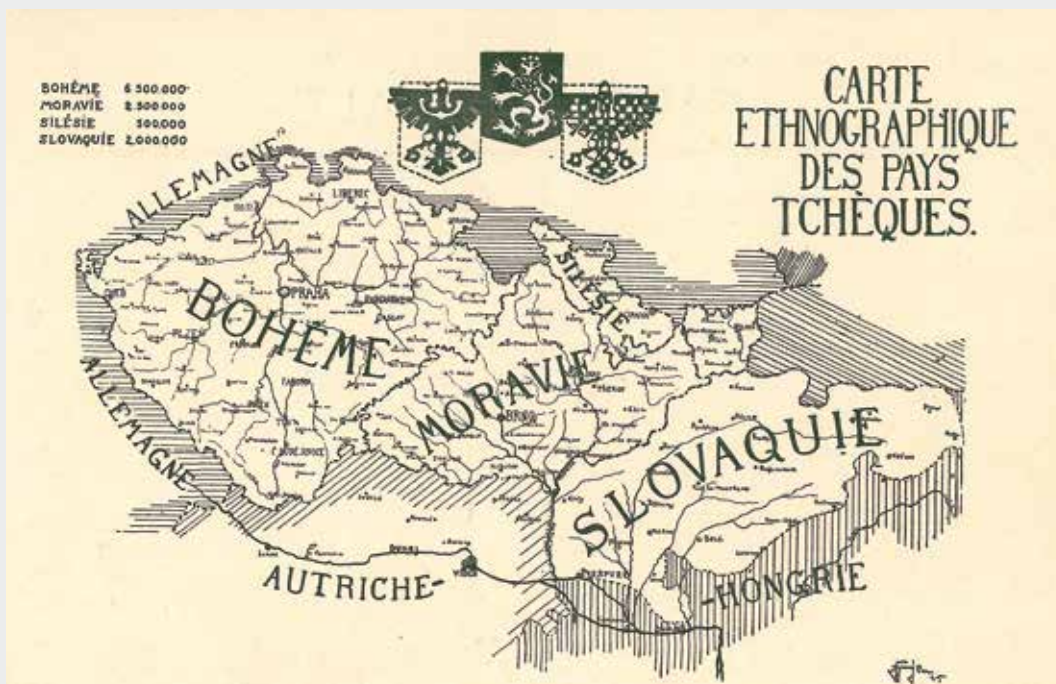
Představené mapové pohlednice splnily očekávání. I bez vysvětlujících textů dokázaly informovat o zobrazeném území a případně i o dění na něm. Byly velmi názorné, snadno pochopitelné, cenově dostupné, bylo je možno rychle a masově šířit.

Byly v podstatě dosažitelné každému zájemci.

Mnohé z nich byly pořízeny nejenom k odeslání, ale i k uložení jako památka a dokument doby a případně právě probíhajících konkrétních změn. Proto se často zachovaly naprosto nepoužité a zdá se, že takových snad bylo ještě více.

Věříme, že budou zjištěny ještě další mapové pohlednice, ať již Československé nebo České republiky, a že další mapové pohlednice České republiky budou ještě vydány. Budeme se je snažit představit.

Tomáš Grim

Mapa s názvem CARTE ETHNOGRAPHIQUE DES PAYS TCHÈQUES. na reprodukované mapové pohlednici je datovaná, zdá se, rokem 1915. Viz podpis autora mapové kresby.

Bliží se mapě, kterou zakladatel samostatného československého státu a jeho pozdější prezident Tomáš Garrigue Masaryk (1850 – 1937) nakreslil ve Švýcarsku v Ženevě v březnu roku 1915 a v pozměněné podobě přiložil v dubnu roku 1915 v Londýně k memorandu nazvaném Independent Bohemia. Vzhledem k použitému malému měřítku podává nadměrně hustou síť sídel a vodních toků, jejich popisy jsou v řadě případů nečitelné. Je to nepochybně zmenšenina mnohem větší předlohy. Samozřejmostí jsou hranice a názvy historických zemí. Vše ve francouzském jazyce.

V rámci českých zemí nejsou zakresleny žádné územní nároky, v oblasti Slovenska byly ještě nevelké. Navržená hranice probíhá mimo hlavní tok řeky Dunaje. Orientuje se na slovensko - maďarskou národnostní hranici.

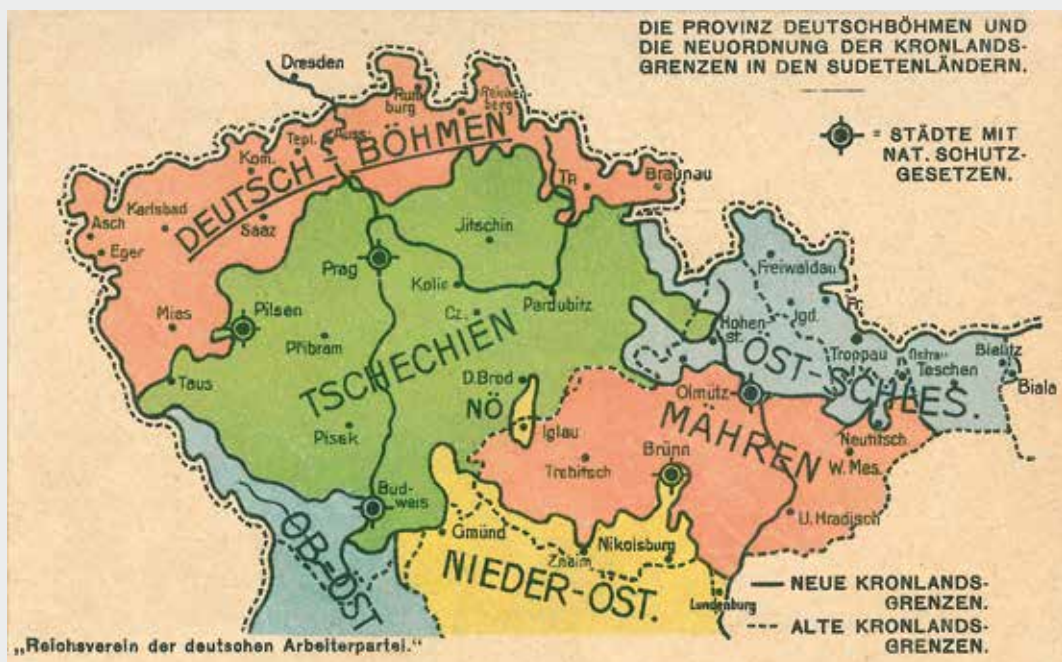
Zemské znaky představují jen Slezsko, Čechy a Moravu, Slovensko zde prozatím zastoupeno není.

Mapa nedatované mapové pohlednice s výrazným popisem THE CZECHOSLOVAK REPUBLIC. byla vydána ve Spojených státech amerických již v roce 1915. Pohlednici samotnou však můžeme datovat nejdříve rokem 1918. A to podle vysvětlujícího textu na jejím rubu napsaném CZECHOSLOVAKS, který poukazuje na 14 bodů prezidenta této světové mocnosti Woodrowa Wilsona (1856 – 1924) k budoucímu uspořádání Evropy. Ty tento politik představil právě v onom posledním válečném roce.

Mapa zobrazuje Čechy, Moravu, Slezsko a Slovensko. Zvlášť zajímavým místem v mapě je návrh předpolí Bratislavy (Pressburg), zřejmě počátku spojovacího koridoru na hranicích Rakouska a Maďarska k hranicím jihoslovenského státu (pozdější Jugoslávie). Byl předmětem jednání na mírové konferenci v Paříži v roce 1919. Přes velký zájem obou slovanských států nebyl tento záměr nikdy uskutečněn.

Bědně vykreslená a obsahově nesmírně chudá mapa však k základní propagaci nového státního útvaru postačovala.

Ještě v době trvání Rakousko-Uherska, v roce 1915, navrhli představitelé německého obyvatelstva zrušení většiny historických korunních zemí, tedy i Čech, Moravy a Slezska. Jejich území mělo být rozděleno do šesti nových správních celků, které by takřka nezohledňovaly zemské hranice a jižní z nich by již byly součástí rakouských správních celků. To by vedlo k úplné centralizaci, ke zcela výsadnímu postavení Němců v českých zemích a nakonec k poněmčení celého prostoru.

K propagaci těchto myšlenek byla vydána předložená mapová pohlednice. Hrubě vykreslená, ale zcela jednoznačná. Rozsah uvažovaných správních celků je naprosto zřejmý.

Byla vydána ve Vídni, kdy se tak stalo nevíme, známe pouze den jejího odeslání 10. 6. 1918.

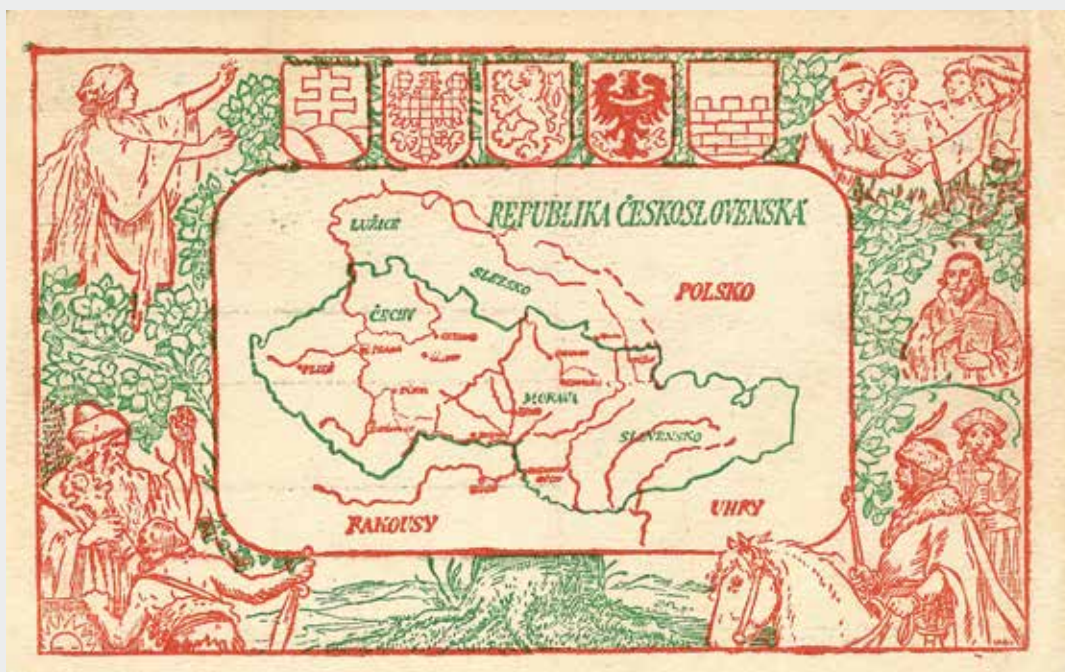

V německých kruzích byla uvedena mapová pohlednice nepochybně žádaná, a proto můžeme představit i její 2. vydání. Viz záhlaví. Částečně se liší. Nese jiné a jinak uspořádané popisy, obsahuje více sídel, příhraniční „německé“ oblasti jsou rozšířeny na úkor vnitrozemských oblastí osídlených Čechy a mají částečně změněnou barevnost.

Zajímavé je, že při všech těchto úpravách byly ponechány chyby z předchozího vydání. Jsou zaměněny názvy slezských měst Bruntál (Fr.) a Krnov (Jgd.).

Neznáme dobu jejího vydání, ani tato pohlednice není datovaná. Zdá se být pravděpodobné, že vyšla ještě v průběhu I. světové války. Místo vydání je nesporné. Byla to opět Vídeň.

Z obou mapových pohlednic je zřejmé, že obnovení české státní samostatnosti bylo pro český národ nutností.

Nadšení nad vznikem samostatného československého státu je patrné z dalšího vydání těchto vlasteneckých pohlednic.

Mapu doprovází zemské znaky Slovenska, Moravy, Čech, Slezska a Horní Lužice. V rozích jsou vykresleny báje i skutečné postavy českých dějin. Stojí zde kněžna Libuše, praotec Čech, Jan Žižka, Jan Hus, Jan Amos Komenský. Výčet osobností se uzavírá postavami družícího se zřejmě Čecha, Moravana, Slezana a Slováka. Vše je na pozadí košaté slovanské lípy.

Vlastní mapa je popsána jako *REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ*, je velmi malého měřítka, přesto ale ještě dostatečně zřetelná. V hrubých rysech vystihuje stav, který byl později přijat. Zde však bez Podkarpatské Rusi.

Slovensko nebylo v rámci Uher (Maďarska) nikdy samostatným územím s vymezenými hranicemi. Takové mělo pouze na západě vůči Moravě a na severu vůči Slezsku a Polsku.

Bylo nutno stanovit hranice na jihu a východě. Zde je ukázka maximalistických československých nároků zahrnujících i malé slovenské jazykové ostrovy hluboko na jih až k samotnému hlavnímu městu Uher Budapešti.

Je překvapující, kolik polohopisných a v náznavu i výškopisných informací se nám neznámý autor pokusil do mapy zapravit. Vidíme zakres sídel, správní hranice, železniční síť, významné vodní toky a horské celky. Názvosloví je české. Český je i nově navržený název jeho hlavního města. Je vypsán výrazně velkými písmeny WILSONOVO MĚSTO.

Obyvatelům Čech, Moravy a Slezska byla tehdy tato země jen málo známá. Pro jejich poučení také zvláštní mapová pohlednice SLOVENSKO vlastně vznikla.

Není datovaná, byla vydána v Praze.

Dvojitá mapová pohlednice (dopisnice) Československý stát. kopírovala zmenšeně o něco větší mapu Budoucí republika československá vydanou v Holešově snad již v roce 1918.

Zde stanovené územní požadavky byly v příhraničí českých zemí zcela oddůvodněné a nepřekvapující. Na severu zahrnovaly Kladsko, Hlubčicko a Ratibořsko, na jihu Vitorazsko a širší Valticko. V rámci Slovenska byly ale nemalé, v některých místech sotva obhajitelné. Navržená hranice vedla hluboko v národnostně převážně maďarském území. Stejně jako její předloha však ani tato mapa ještě nezachycovala později připojenou Podkarpatskou Rus.

Jako na vícero mapách tohoto přelomového období nalézáme název pozdějšího slovenského hlavního města nejprve coby Wilsonovo město. Zde je napsán malými písmeny. Teprve později začal být užíván název Bratislava.

Pohlednice (dopisnice) byla vytištěna velmi nekvalitně, je takřka nečitelná. Dobře čitelný je pouze název státu a dobře sledovatelná je hraniční lemovka, obojí dostatečně vypovídající o československých požadavcích na podstatu a rozsah nově vyhlášeného státního celku.

Příslušné nakladatelství a tiskárna měly své sídlo v Praze.

Tutěž mapovou pohlednici můžeme předložit i v jiném tisku. Stejně tak málo kvalitním a opět jen na obyčejném papíře. Tentokrát šedavém. Liší se ještě velikostí stran, zvláště té kratší. Předchozí pohlednice měla rozměr 138 x 183 mm, tato 142 x 184 mm.

Pohlednice nejsou datované a tak nejsme schopni určit přesnou dobu jejich vzniku a jejich pořadí. Nevíme, zda to jsou dvě samostatná vydání, nebo je to dotisk, nebo zda byl v průběhu tisku jednoho nákladu použit jiný papír s následným nejednotným ořezem. Tak či onak, oba dva výtisky jsou dokladem asi značného dobového zájmu o mapové informace tohoto druhu.

Stejnou předlohu jako předchozí dvoj pohlednice Československý stát. měla i tato dvoj pohlednice nadepsaná REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. Průběh státních hranic je obecně shodný. Zahrnují Čechy, Moravu, Slezsko a severní část Uher (Slovensko). Pozdější součást nového státu Podkarpatská Rus není ani zde ještě předmětem územních úvah, s výjimkou města Užhorodu a jeho nejbližšího okolí, což bylo možno zaznamenat i u výše pojednaných mapových dvoj pohlednic.

Shodně je na Německu nárokováno Kladsko a Ratibořsko (a s ním i Hlubčicko), na Rakousku Vitorazsko a Valticko. Kresba je o něco výraznější a popisy čitelnější. Navíc jsou v Čechách zakresleny řeky Ohře, Berounka a Sázava, vynecháno bylo ale město Staňkov, na Valticku není popsána vesnice Poštorná, ve Slezsku postrádáme město Těšín a Bílsko, na Slovensku město Zvolen a zcela tam chybí popisy vodních toků.

Reprodukováný tisk této dopisnice, viz popis na jejím rubu, se od porovnávaných dvoj pohlednic především liší čtveřicí zemských znaků Moravy, Čech, Slezska a Slovenska umístěných v jeho pravé horní čtvrti.

Má rozměr 140 x 186 mm. Nakladatelem byl blíže neznámý V. Krátkoruký z Královských Vinohrad (Praha). Kdy přesně byla tato dvoj pohlednice vydána v této chvíli nevíme. Jako mnohé jiné také ona není nijak datována, lze se jen domýšlet, že se tak stalo na přelomu let 1918 – 1919. Také neznáme její náklad.

Byl to další příspěvek k seznámení veřejnosti s možným rozsahem nového samostatného státu.

Tento tisk je spíše mapou, než dopisnicí, jak se tyto tiskoviny dříve nazývaly. Na rubové straně chybí jakékoli linky k vypsání adresy a není stanoven prostor pro vlastní sdělení. To však nebránilo v tom, aby byl přeložen napůl a jako dopisnice použit.

Na lící straně je vytištěna mapa plně odpovídající nadpisu Mapa přibližných hranic ČESKO-SLOVENSKÉHO STÁTU.

Obsahuje státní a zemské hranice, sídla a vodstvo, české názvosloví. V části archu přesahuje kresba daleko za hranice uvažovaného státu. Jeho rozsah je celoplošně vyjádřen výraznou červenou barvou.

V rámci českých zemí není návrh maximalistický. K českým zemím je požadováno jen navrácení Kladska ztraceného v roce 1742.

V případě stanovení hranic Slovenska však byla jeho uvažovaná jižní hranice posunuta opět velmi hluboko do maďarského vnitrozemí, zastavuje se až nedaleko hlavního města Budapešti.

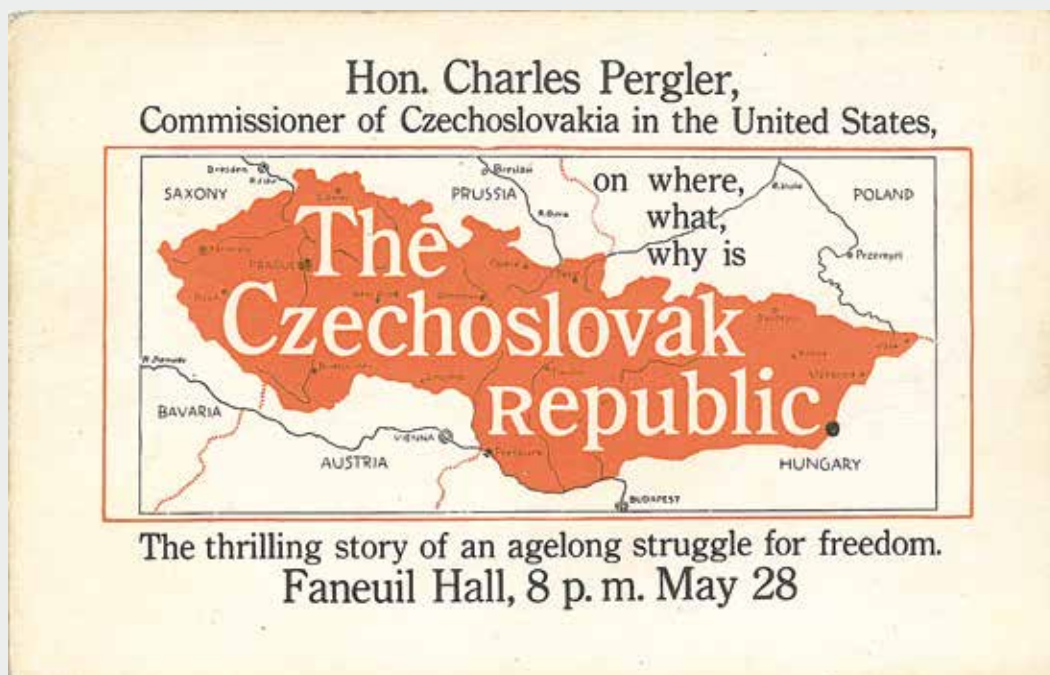
Německá menšina v části pohraničí Čech, Moravy a Slezska odmítla vznik samostatného československého státu a již dne 29. 10. 1918 učinila první kroky k odtržení těchto území od jmenovaných historických zemí a k jejich připojení k pozůstalému Rakousku. Na podporu těchto snah byla vydána tato mapová pohlednice s názvem Deutschböhmen a Sudetenland ukazující rozsah jazykové oblasti 3,5 mil. Němců žijících v českých zemích.

Současně byla i výrazem protestu proti očekávanému vedoucímu postavení Čechů v tomto státě.

Československá vláda však dotyčná území ještě před koncem roku 1918 vojensky obsadila a zajistila na něm v celém rozsahu svou vlastní správu.

Získala v tomto směru plnou podporu vítězných mocností a všechna tato území jsou součástí českého státu i dnes.

Pohlednice je dokladem těžkostí za jakých československý stát vznikl, a které musel postupně překonat.

Mapa popsaná The Czechoslovak Republic (s úvodními slovy kde, co, proč je...) byla vytištěna na pohlednicové pozvánce na recepci, která se měla uskutečnit ve dnech 28. a 29. 5. 1919 (Boston, Spojené státy americké).

Lze ji tedy časově zařadit.

Zobrazuje Čechy, Moravu a Slezsko v rozsahu v době vyhlášení samostatného československého státu. Požadované území Slovenska je zakresleno až k řece Dunaji, východně odtud zasahuje mnohem více na jih, než bylo později dosaženo. Zcela na východě zahrnuje i nejzápadnější části později přičleněné Podkarpatské Rusi. Popis mapy je v anglickém jazyce, některé zeměpisné názvy jsou uvedeny v národních jazycích.

I v této jednoduché podobě byla předložena mapou účinným propagačním prostředkem.

Nedatovaná, dodatečně ručně vybarvená fotopohlednice ukazuje československý stát se stále ještě jednoznačně neurčenými státními hranicemi. Zasahuje více na východ a zahrnuje větší část území jeho pozdější součásti Podkarpatské Rusi a také zasahuje do Maďarska do oblasti Miškovce.

Popisy na mapě jsou vypsány ručně, neúhledně a s pravopisnými chybami. Protože v rámci státu leží ještě nerozdělené Těšínsko s jeho hlavním městem Těšínem, které připadlo rozhodnutím Konference velvyslanců vítězných mocností v Paříži ze dne 28. 7. 1920 Polsku, můžeme soudit, že tato mapa i pohlednice vznikly před tímto datem.

V pravém dolním rohu stojí raněný voják vzdávající zbraní čest Svobodě třímající vlajku v českých národních barvách bílé a červené a chystající se mu vložit na hlavu vítězný věnec. V levém horním rohu je kruhový portrét prvního československého prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka (1850 – 1937).

Vše je na pozadí zvlněného, snad rozbouřeného moře nastalých změn. Nad jeho obzorem vychází Slunce nové doby.

Při dolním okraji je nápis VLASTNÍ SILOU. Vyjadřuje, jak bylo samostatnosti dosaženo, jako výsledek snažení předních exilových politiků Tomáše Garrigue Masaryka, Edvarda Beneše (1884 – 1948) a Milana Rastislava Štefánika (1880 – 1919).

Je jisté, že nebýt ale především podpory prezidenta Spojených států amerických Woodrowa Wilsona (1856 – 1924), zůstal by samostatný československý stát pouze snem.

Tato neumělá fotografická koláž je dalším zajímavým mapovým dokumentem z doby vzniku samostatného československého státu.

Pravděpodobně v 1. polovině 20. let vznikla tato mapa Republiky československé – REPÚBLICA CHECOESLOVACA. Vidíme Čechy (BOHEMIA), Moravu (MORAVIA), Slezsko (SILESIA), Slovensko (ESLOVAQUIA) a Podkarpatskou Rus (TERR. SUB. CARPATICO) vzájemně vymezené svými zemskými hranicemi. Na jejich ploše sídla a vodní toky. Názvy a popisy jsou v českém a španělském jazyce. Jednobarevná mapa je natištěna na zadní (zalepovací) straně poštovní obálky, kterou užíval GENERÁLNÍ KONSULÁT ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY (v Madridu), jak bychom mohli číst na její adresní straně.

Dovídáme se, že stát má rozlohu 140 000 km², 14 miliónů obyvatel, železniční síť v délce 13 400 km, 5000 poštovních úřadů, 1830 vydávaných novin a časopisů a že negramotnost dosahuje pouze 2%.

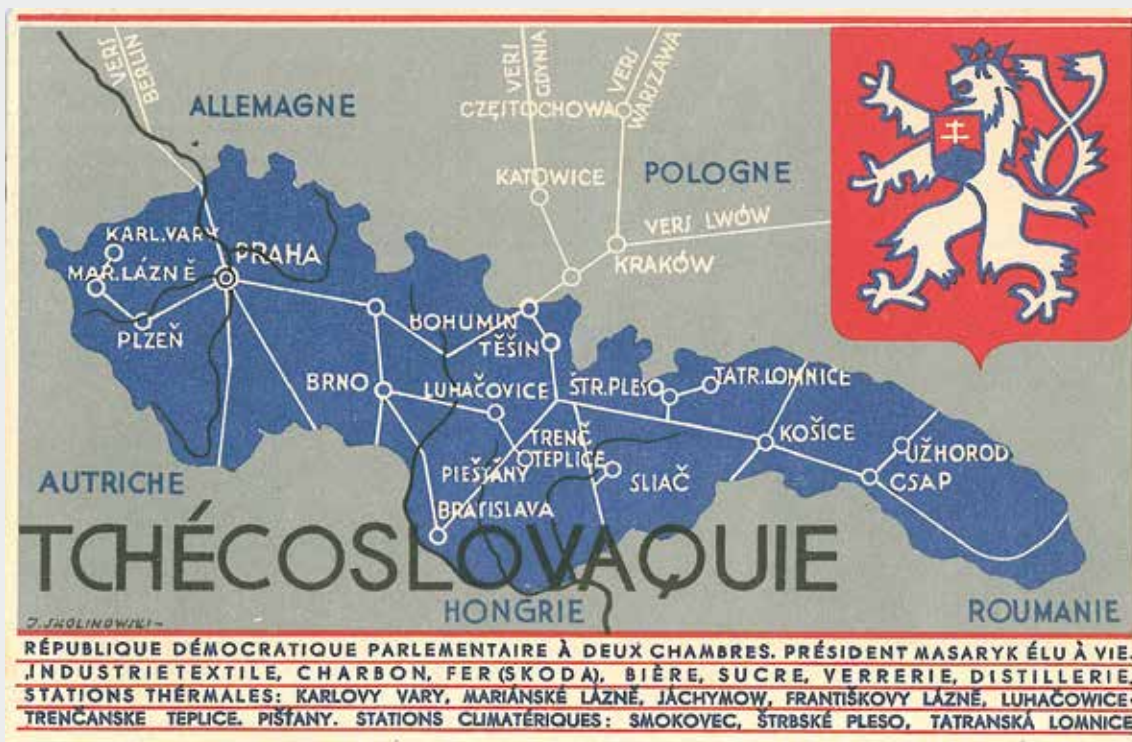
Jsou připojena statistická data uvádějící procentuální podíl československých zemí na celkové těžbě a výrobě vybraných potravin, surovin a zboží dřívějšího Rakousko- Uherska před I. světovou válkou.

Jmenovitě cukr 92%, alkohol 46%, pivo 57%, slad 87%, uhlí 83%, kovy 60%, porcelán 100%, sklo 92%, kůže 70%, papír 65%, potraviny 50%, chemie 75%, textil 80%, obuv 75%, rukavice 90%.

Území sousedních zemí je odlišeno šrafováním. A polohu nového státu přibližuje malá mapa Evropy vpravo nahoře.

Takovéto použití mapy Československa bylo prozatím zjištěno jen v případě tohoto zastupitelského úřadu.

Je to nápaditý propagační prostředek hodný následování i v dnešní době.

Za vskutku zvláštní pozornost stojí mapová pohlednice opatřená velkým popisem ve francouzském jazyce TCHÉCOSLOVAQUIE, což v českém jazyce znamená Československo. Jeho hrubý mapový obraz je skutečně hlavním obsahem této tiskoviny.

V pravém horním rohu je umístěn malý státní znak. Byl schválen dne 30. 3. 1920.

Mapa zahrnuje Čechy, Moravu, Slezsko, Slovensko a Podkarpatskou Rus. Pohlednice není datovaná. Z malé mapky otištěné na rubu lze odvodit, že vznikla po 20. 3. 1921. Tento den proběhl hornoslezský plebiscit, který přinesl Polsku východní část tohoto, v té době, německého území. A právě tato nově vzniklá hranice je zde již vyznačena. Na druhé straně ale mapa na lici zachycuje Těšínsko ještě v jeho historických hranicích, nerozdělené a jeho hlavní město Těšín jako součást Československa. Obdobně Oravu a Spiš. Je překvapující, že se tak stalo, když jejím tvůrcem byl autor polského původu J. Skolimowski (? – ?) a byla i tištěna ve Varšavě, tedy v hlavním městě země, která ve východní části Těšínska měla v té době plnou státní svrchovanost. Dalo by se tedy očekávat, že právě zde bude usilováno o záznam odpovídající platnému stavu.

Mapová pohlednice nás, kromě jiného, ještě informuje o tehdejší rozloze státu a počtu jeho obyvatel. 140 408 km² a 13 511 349. Vyšla v souboru pohlednic spojeneckých států vítězných mocností I. světové války.

Završením všech českých a slovenských snah byl nakonec státní útvar – Československá republika.

Její podobu představuje mapová pohlednice vydaná v Praze v umělém jazyce esperantu. Zachycuje také připojenou Podkarpatskou Rus. Pravděpodobně vyšla v roce 10. výročí vzniku samostatného československého státu. Není to sice nikde uvedeno, lze však tak soudit podle zákresu, který představuje Moravu a Slezsko spojené v jeden celek v zemi Moravskoslezskou. Ta vstoupila v praktický život dne 1. 12. 1928.

Pod mapou jsou statistické údaje o jednotlivých zemích státu. Pro celou Československou republiku je zde uváděna rozloha 140 446 km² s počtem 14 726 158 obyvatel.

Československá republika byla již státem, který zastával nepřehlédnutelné místo v Evropě i ve světě.

Známe ještě jedno vydání této mapové pohlednice. Obsahově je shodné, liší se ale úpravou adresní části a velikostí písma popisů mimo vlastní mapu.

Je možné, že výše reprodukována pohlednice se mohla jevit jako méně čitelná, zvláště, co se statistických údajů týče. Velikost písma byla proto zvětšena, zde i jinde. Naopak, z důvodu zmenšeného prostoru byl zmenšen i název mapy ĈEĤOSLOVAKA RESPUBLIKO.

Další změnu vidíme ve slově Slovakio, oproti předchozímu Slovakujo a údaj o vydavateli je obsáhlejší.

Nelze vyloučit i jiné důvody a pořadí vzniku obou mapových pohlednic mohlo být přesně opačné.

Není to podstatné, podstatný je dobový zájem o tuto mapovou pohlednici a z toho vyplývající skutečnost těchto dvou vydání.

Obě přispěla k propagaci Československé republiky.

Mezi dosud reprodukoványými mapovými pohlednicemi Československé republiky je tato výjimečná. Přednostně je zobrazen reliéf státu v podobě přetištěné fotografie blíže neurčené plastické mapy. Tomu odpovídá i název předmětné mapové pohlednice: *Plastická mapa československé republiky*, v jazyce českém a *Reliefkarte der Čechoslovakischen Republik*, v jazyce německém. Rastrový obraz výškových poměrů prostoru je doplněn přítiskem státních a zemských hranic a názvů hlavních měst Čech, spojených Moravy a Slezska, Slovenska a Podkarpatské Rusi včetně jejich polohy. To je Praha, Brna, Bratislavy a Užhorodu. Navíc je zaznačeno a popsáno největší město východního Slovenska Košice. Ze zahraničních měst vidíme rakouskou Vídeň, německou Vratislav a polské Kraków a Lwow.

Vše je ke škodě věci vytištěno jen v jedné černé barvě. Mapa je tak málo přehledná, popisy nesnadno čitelné a je jen omezeně informativní.

Ale i v této podobě mohla propagaci československého státu posloužit.

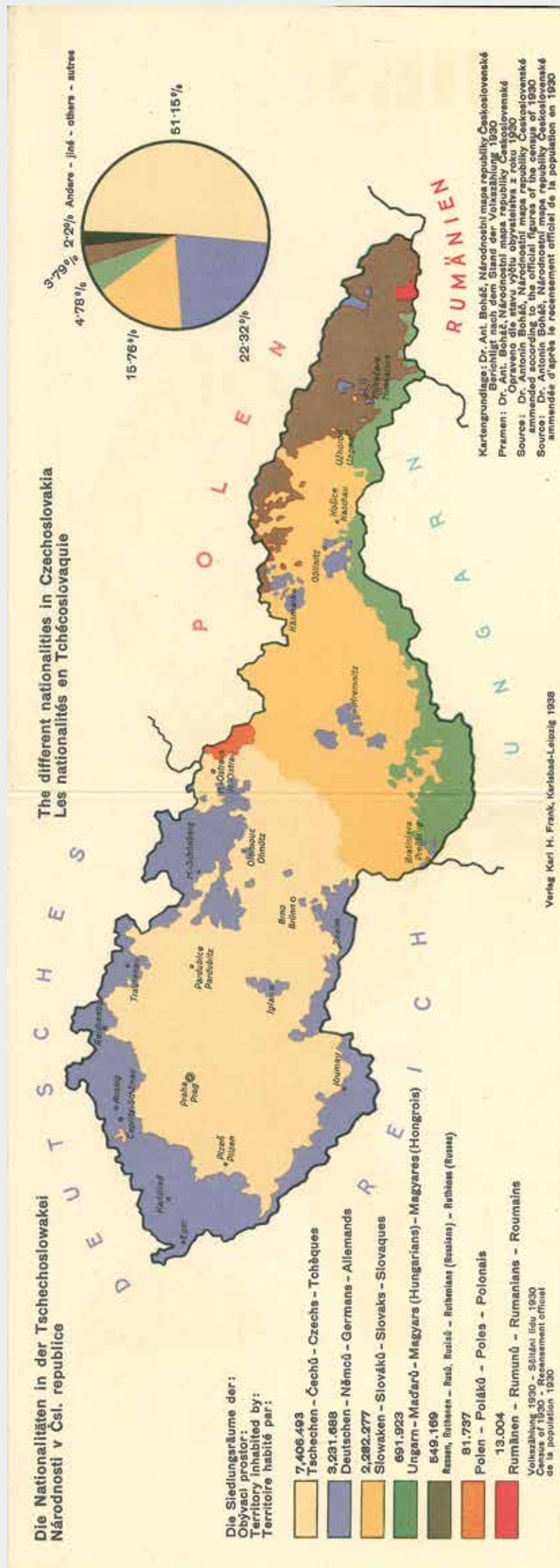
Byla vydána v Praze. Protože zaznamenává již zemi Moravskoslezskou, stalo se tak někdy v roce 1928 či po něm.

Tato mapová pohlednice je věnována svatováclavskému miléniu (929 – 1929). Za rok vydání tak můžeme považovat rok 1929. Přesto však i ona nese průběh státní hranice vykreslený v rozporu s tehdejší skutečností. Co se prostoru současné České republiky týče, vidíme na obrysové mapě Československa ještě zahrnuto Hlubčicko a opět Těšínsko v jeho historických hranicích. Hlubčicko, jako součást historického Opavska, bylo československými představiteli požadováno již v roce 1918, hornoslezský plebiscit v roce 1921 však rozhodl o jeho setrvání v Německu. Obdobně je v hranicích Slovenska ponecháno území Oravy a Spiše. Takto se tato pohlednice stala mapovou zajímavostí.

Přímo v mapě jsou vzpomenuata již jen města Praha, Brno a Bratislava, hlavní město Slezska Opava a hlavní město Podkarpatské Rusi Užhorod jsou vynechány.

Původcem byl Miloš Navrátil (1900 – 1962), tiskař, vydavatel a kulturní činitel působící v Ivančicích na Moravě.

Ničím jiným, než přípravou na odtržení českého, moravského a slezského pohraničí a rozbití Československa je čtyřjazyčná mapová dvojpohlednice, kterou v roce 1938 vydal sudetoněmecký politik a pozdější vysoký úředník na území Protektorátu Čechy a Morava a po II. světové válce odsouzený válečný zločinec Karl Hermann Frank (1898 – 1946).

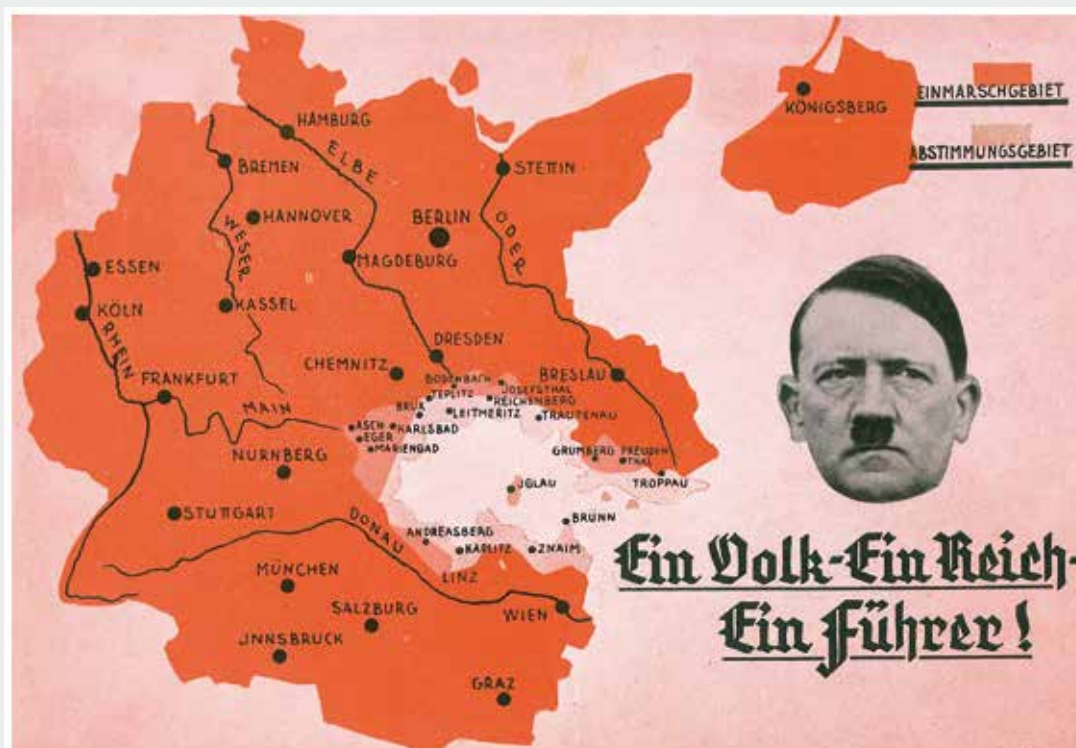
Její český název je Národnosti v Čsl. republice. Vycházela z Národnostní mapy republiky Československé předního českého demografa dr. Antonína Boháče (1882 – 1950) vytvořené podle stavu obyvatelstva státu v roce 1930.

Nepochybným hlavním cílem bylo představit Československo jako stát národnostně nejednotný s výrazným zastoupením německého obyvatelstva právě v oblastech sousedících s Německem. Bylo tedy žádoucí je k němu připojit. Tato mapa takto navazovala na podobné pokusy již z roku 1918.

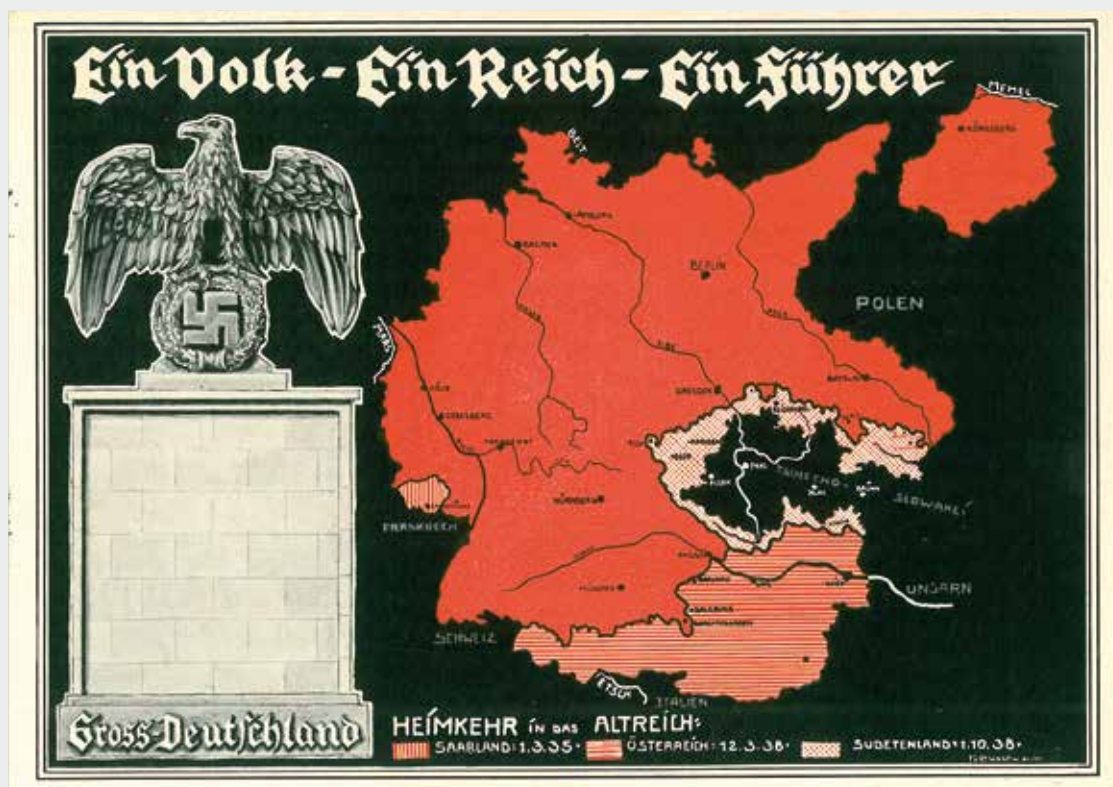
Samotná mapová pohlednice je zpracována velmi dobře. Kompozičně, kresebně, tiskem.

Ne pohlednice, spíše jakýsi korespondenční lístek bez jakéhokoli potřebného rubového potisku, představuje Německou říši pohlcující velmi deformovaně vykreslené Československo. Mapová legenda má jen jednu položku: Deutschsprachiges Gebiet. Je to německá jazyková oblast v pohraničí Čech, Moravy a Slezska, na českomoravském pomezí, na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Výtvar není datován. Je nesnadné určit, zda vznikl již v létě či na podzim roku 1938, před nebo po uzavření mnichovské dohody. Chybí zde jakýkoli další popis. Nese sice poštovní známku s datem 4. 12. 1938, a pokud lze rozeznat, tak i razítko téhož data. To ale neznamená, že sama tiskovina nemohla vzniknout dříve.

Počátek nejtragičtějšího období českých dějin dokumentuje mapová pohlednice představující Německo v roce 1938 a jím okupované historické československé pohraničí, předtím součást Čech, Moravy a Slezska. Proto tuto mapovou pohlednici uvádíme. Odlišně je podáno území, jež mělo být postupně okupováno ve dnech 1. až 7. 10. bezprostředně po podpisu mnichovské dohody dne 30. 9. 1938 a území obsazené následovně. První je v tmavším a druhé ve světlejším odstínu červené barvy. Veškerý popis i názvosloví mapové kresby je v německém jazyce. Fotografický portrét patří tehdejšímu představiteli Německa a největšímu evropskému zločinci všech dob Adolfu Hitlerovi (1889 – 1945). Pod ním je heslo tehdejších německých obyvatel Sudet: Ein Volk – Ein Reich – Ein Führer!, tedy v českém jazyce: Jeden lid – jedna říše – jeden Vůdce! Po úplné porážce Německa v roce 1945 byl jejich požadavek v podstatě naplněn.

Stejnými slovy Ein Volk – Ein Reich – Ein Führer je nadepsána další z vícera tehdejších oslavných mapových pohlednic Německé říše. Rozvržením vydařená koláž představuje dosavadní německé územní zisky. Jsou zřetelně označeny a graficky rozlišeny. Při dolním okraji pod menším nadpisem v německém jazyce HEIMKEHR IN DAS ALTREICH=, tedy v českém jazyce Návrat do Staré říše, čteme jejich názvy SAARLAND, ÖSTERREICH, SUDETENLAND a data převzetí. To je: Sársko 1. 3. 1935, Rakousko 12. 3. 1938, Sudety 1. 10. 1938. Záznam Sudet je důvodem reprodukce této tiskoviny. Plocha vynucených částí Čech, Moravy a Slezska je zde již podána jednotně. Tuto, pro český národ smutnou scénu, doplňuje německá orlice s nacistickým symbolem hákovým křížem a německým nápisem Gross-Deutschland, čili v českém jazyce Velké Německo. Kdy přesně pohlednice vznikla, nevíme. Pravděpodobně hned v měsíci říjnu. Popis zbylého území československého státu je uveden v podobě TSCHESCHO-SLOWAKEI. Tedy v českém jazyce Česko-Slovensko. Později takto jeho úřední název skutečně zněl, avšak až po přijetí Ústavního zákona o autonomii Slovenské krajiny a Podkarpatské Rusi tehdy ještě československým Národním shromážděním dne 19. 11. 1938.

Předchozí mapová pohlednice byla vydána v Berlíně a její původce Otto Hoppe (? – ?) na rubové straně důrazně varoval, že: Napodobování všeho druhu bude trestně stíháno. Zdá se ale, že na tuto výstrahu nebyl brán zřetel a zájem o ni byl tak velký, že pravděpodobně právě přímo v Sudetech, na Německem okupovaném území českého pohraničí, vznikla její, zde reprodukováná, kresebně ne zcela vydařená, obsahově a barevností však totožná kopie. Je zcela anonymní. Předloha byla asi ofotografována a její výrazně jemnější mapová kresba a popisy, ty mnohdy malé a stěží čitelné,

byly zjednodušené, zesílené a případně zvětšené obkresleny a opsány. Stalo se tak jistě ve spěchu a výsledek byl značně hrubý a neumělý a některé zeměpisné názvy zůstaly i nadále takřka nečitelné. Samozřejmě také zde byly všechny popisy a názvosloví uvedeny jen v německém jazyce. Takto a výrazně byl vypsán i velký vítězný nápis Sudetenland ist frei! Tedy v českém jazyce: Sudety jsou svobodné! Právě jím se tato kopie od své předlohy obzvláště liší.

Ani v jejím případě neznáme přesnou dobu vzniku. Lze opět předpokládat, že se tak stalo v měsíci říjnu, soudě podle razítek s daty 3. a 10. 10. 1938 na její adresní straně. Asi bezprostředně po vydání výše popsané pohlednice.

Obě tiskoviny jsou další neblahou připomínkou tehdejších tragických dní československého státu.

Již plně okupované pohraničí Čech, Moravy a Slezska Německem, podle zmíněné mnichovské dohody z podzimu roku 1938, ukazuje ve větším měřítku následující mapová pohlednice. V obrysové mapě, zpracované jako částečně perspektivní, jsou v německém jazyce vypsány názvy tamních historických českých měst. Toto území bylo vytištěno ve zlaté barvě, což bylo nepochybně pro německou stranu symbolické. Graficky velmi zdařilá tiskovina byla koláž, uvnitř mapového obrazu je fotografie vítězného Adolfa Hitlera vítaného tamním německým obyvatelstvem. Scéna je podtržena velkým nápisem WIR DANKEN UNSERM FÜHRER. V českém překladu: Děkujeme našemu Vůdci. Děkující netušili, jak tragické to bude mít pro mnohé z nich následky.

Českou reakcí na takřka zničení československého státu byla mapová pohlednice, dle označení na rubu však dopisnice, představující již všude okleštěnou republiku ve prospěch Německa, Polska a Maďarska – v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku i Podkarpatské Rusi. Podle mnichovské dohody, polského ultimáta a vídeňské arbitráže. Vidíme, bez bližšího vysvětlení, ve 3 barvách vykreslená odstoupená pohraniční území. Nedotčená je pouze tehdejší hranice s Rumunskem. Třebaže je mapa vyhotovena v jisté umělecké zkratce, je zkrácení zanedbatelné. Také zde postrádáme zeměpisné názvosloví. Pochmurný mapový obraz, jakoby osvětlený září plamenů z hořících státních hranic, doprovází verše českých básníků Karla Hynka Máchy (1810 – 1836), Svatopluka Čecha (1846 – 1908) a Viktora Dyka (1877 – 1931). Byl to pokus o útěchu a povzbuzení v nastalé zoufalé situaci. Věčná je poznámka při dolním okraji mapy, která upozorňuje na skutečnost, že zde podaná nová státní hranice nemusí být konečná. A to vzhledem k dalším územním požadavkům především Německa.

Mapová pohlednice vznikla zřejmě zásluhou osob spojených se Státní československou reálkou dr. Augusta Zátky (1847 – 1935) v Českých Budějovicích, nejspíše v podzimních měsících roku 1938.

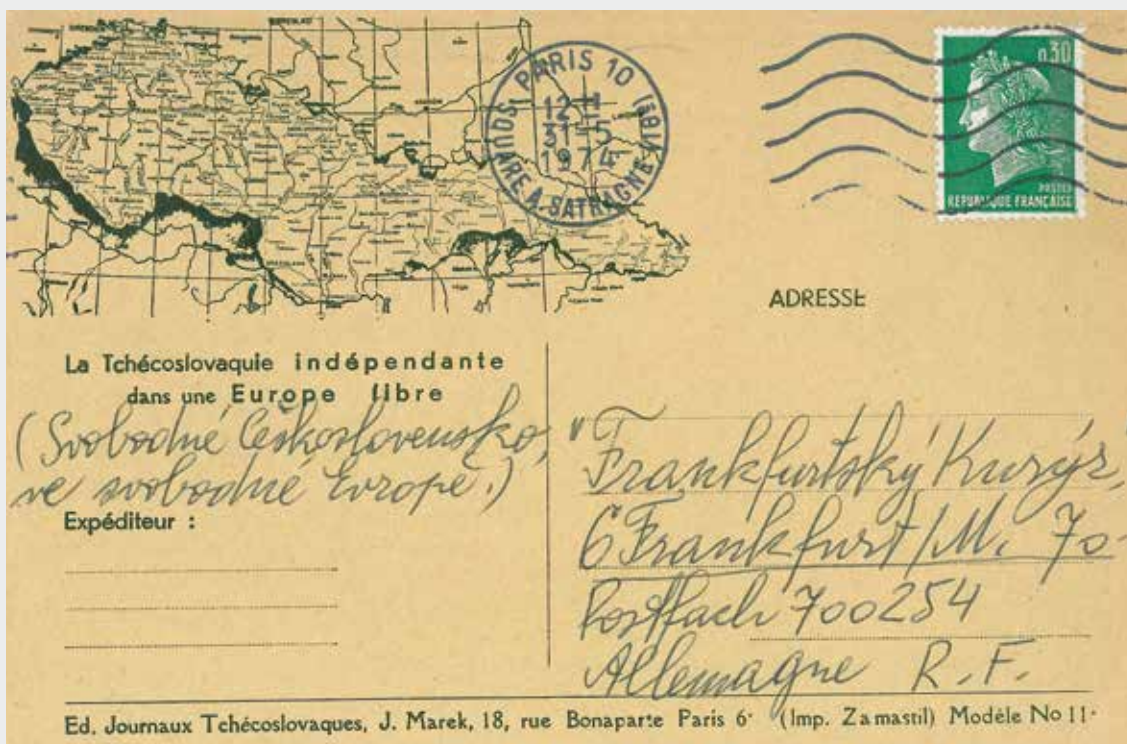

Útěchu se snažila přinést i tato mapová pohlednice podaná ve strohé úpravě takřka smutečního oznámení.

V jednoduché kresbě představuje pouze původní hranice státu a zbylé území. Rozsah ztráty je dostatečně zřejmý. V důsledku výše uvedeného mnichovské dohody, polského ultimáta a vídeňské arbitráže ztratilo tehdejší Československo celkem 41 596 km². Z rozlohy 140 508 km² mu zůstalo jen 98 912 km². Vypsaná data jsou dny vyhlášení samostatného československého státu, mnichovské dohody a vídeňské arbitráže.

Zejména z posledního data lze vyvodit, že tato mapová pohlednice vyšla po něm, nejspíše ještě na podzim roku 1938 ve Slaném. Jejím původcem byl Jan Koula (? – ?).

Tento stav trval do poloviny března roku 1939. Dne 14. 3. 1939 byl vyhlášen samostatný Slovenský stát a Maďarsko zahájilo okupaci Podkarpatské Rusi. Dne 15. 3. 1939 Německo okupovalo zbylá území Čech, Moravy a Slezska. Dne 16. 3. 1939 byl zřízen protektorát Čechy a Morava.

Další dopisnice, opět spíše jen korespondenční lístek vytištěný v černé barvě na obyčejném neběleném papíře, předkládá v levém horním rohu lícové adresní strany mapku Československa. Je to prostá zmenšenina zde blíže neurčené mapy. Jsou zobrazeny státní a zemské hranice, jsou popsána i menší města a řada vodních toků. Zobrazuje stav před mnichovskou dohodou. Pod mapou je popis ve francouzském jazyce: La Tchécoslovaquie indépendante dans une Europe libre, tedy přeloženo do českého jazyka: Nezávislé Československo ve svobodné Evropě. Z něj lze vyvozovat, že její původ sahá do doby po okupaci zbytku Československa dne 15. 3. 1939 a tato propagační tiskovina vznikla zásluhou tehdejších československých emigrantských kruhů ve Francii.

Zajímavé je, že jí bylo použito v obdobných souvislostech při další emigrační vlně po okupaci Československa Sovětským svazem zahájené dne 20. 8. 1968. Je datována 31. 5. 1974.

Při příležitosti konání Slovanské zemědělské výstavy v Praze v roce 1948 vydal Zeměměřický úřad mapovou pohlednici ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA. Má rozměr 108 x 151 mm.

Nese mapový obraz Československé republiky a okolního středoevropského prostoru. Je vymezen mapovým rámem s vyznačením zeměpisných souřadnic po 1° a s popisem všech sudých poledníků a rovnoběžek. Počátek systému je stanoven od Greenwiche.

Mapa byla sestavena v měřítku 1 : 6 500 000. Tomu odpovídá i stupeň kartografického zjednodušení. Mapa je obecně zeměpisná, jsou zakreslena vybraná sídla, vody tekoucí i stojaté, kótami s uvedením nadmořských výšek a hypsometrií jsou vyjádřeny výškové poměry. Nechybí nejvýznamnější železnice a hranice států. To vše je plně srozumitelné a tak není ani připojena legenda mapy.

Československo je již zmenšeno o území Podkarpatské Rusi a pruh východoslovenských obcí, které byly

po roce 1945 předány Sovětskému svazu na základě smlouvy ze dne 29. 6. 1945.

Naopak, podle mírové smlouvy s Maďarskem ze dne 10. 2. 1947 bylo o území jeho tří obcí a část území jedné obce další zvětšeno předměstí Bratislavy na pravém břehu řeky Dunaje. Územní zisk činil 65,5 km² a úsek toku řeky Dunaje s oběma břehy patřícími Československu se prodloužil na 28 km.

Názvosloví je takřka všude české.

Vydání je uvedeno jako 1.

Po kartografické stránce není mapa ničím výjimečným. Je však zajímavá svým využitím na pohlednici, z dosud vydaných a zde popsanych je tou nejobsažnější.

Tato pohlednice byla později, jen jako prostá dopisnice, bez jakéhokoli zvláštního důvodu, vydána znovu. Pravděpodobně také v roce 1948. Na rubové straně je nadále uveden původce, to je Zeměměřický úřad v Praze a její vydání jako 2.

Částečně se liší svou barevností a rozměrem 106 x 150 mm.

Zřejmě nemělo zůstat jen u těchto dvou vydání. Je dochován zkušební tisk (nátisk) přední strany blíže neurčeného dalšího vydání takovéto mapové pohlednice, rovněž nadepsané ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA. Viz ponechané líčovací křížky v rozích mapy. Rozměr činí 105 x 150 mm.

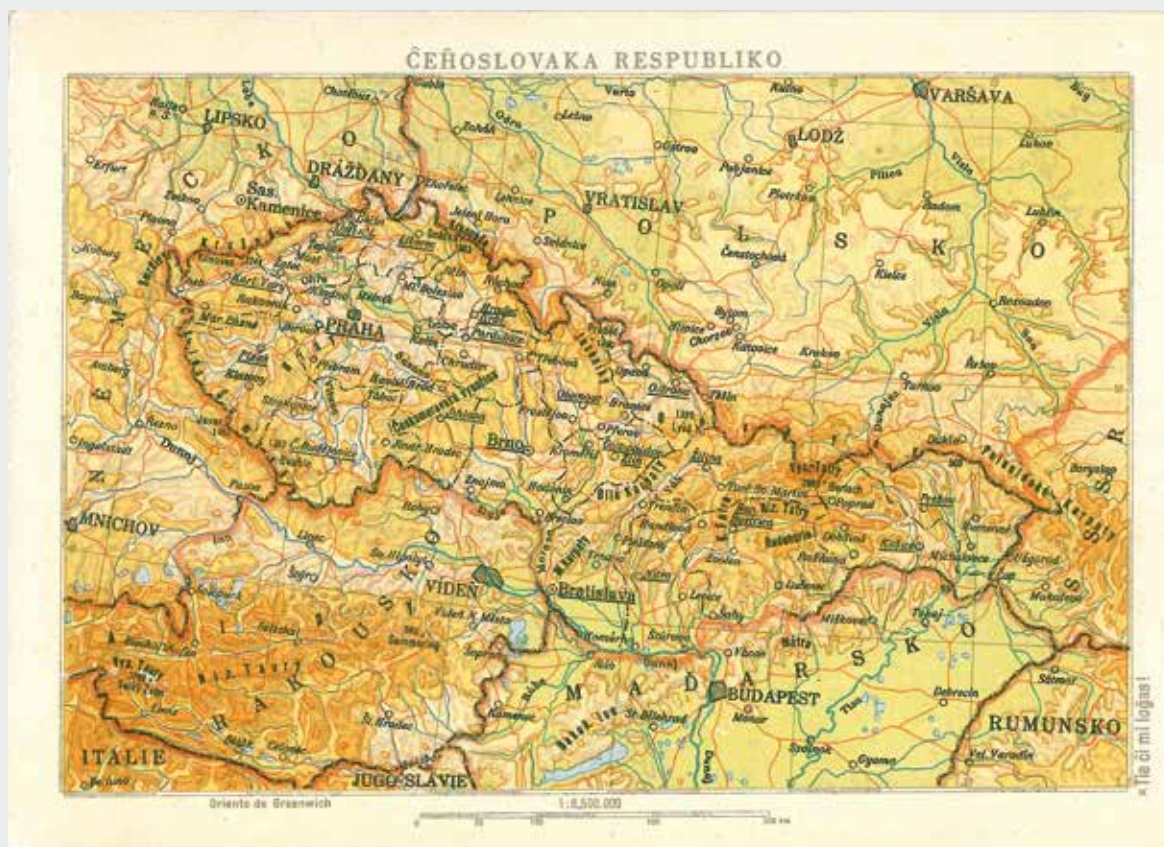
Oproti předchozím mapovým pohlednicím vidíme však několik rozdílů. Barevnost je méně výrazná a tisk popisu je velmi jemný, naopak k vyjádření reliéfu bylo použito stínování a mapa se tak jeví zdánlivě trojrozměrná.

Další změny se týkají názvosloví. Není jich mnoho. Byl odstraněn popis nejvyššího vrcholu Žďárských vrchů Devět skal, příslušná kóta i údaj nadmořské výšky 837 (m). Obdobně v případě nejvyšší hory Moravy a Slezska Pradědu byla odstraněna kóta a údaj nadmořské výšky 1490 (m) byl přemístěn nevhodně vlevo. Popis Českomoravská vysočina byl napřímen.

Byl odstraněn popis města Klatovy a nahrazen nesprávným popisem Domažlice.

Na území sousedního Polska byl doplněn mapový znak sídla a jeho popis Chorzov, v popisu dalšího sídla Řešov chybí háček nad s.

Rubová strana je nepoťištěná, psacím strojem sem bylo dopsáno Hypsometrie + stínování.

V roce 1949 byl v umělém jazyce esperantu, jako dvojpohlednice, vydán drobný tisk k propagaci Československé republiky. Na poslední čtvrté straně, ve velikosti 113 x 155 mm, nesl tuto mapu. Je to táž, jako výše uvedená z roku 1948, avšak s řadou změn, zvláště v popisech. Některé zeměpisné názvy byly upraveny, jiné změněny, další doplněny, přemístěny i dokonce odstraněny. Jako příklad uvedeme nový název města Zlína – Gottwaldov, podle tehdejšího komunistického prezidenta Klementa Gottwalda (1896 – 1953), který zde vidíme ještě spolu s názvem starým. V mapě byly doplněny hranice nově zřízených 19 krajů a názvy měst, která se stala krajskými, byly podtrženy. Větší plasticity reliéfu bylo dosaženo stínováním a vše je vytištěno ve výraznějších barvách.

Byl upraven zakres státní hranice mezi Německem a Polskem v úseku na řece Lužická Nisa. Její nejnižší průběh nebyl až dosud kreslen jako vázaný na jmenovaný vodní tok, ale odkláněl se k východu, sledoval starou zemskou hranici Sasko a napojoval se na Frýdlantský výběžek. To bylo nyní zrušeno a zakres položen i na zbytek vodního toku.

Jistě jen nedopatřením se stalo, že státní hranice mezi Polskem a Sovětským svazem je vyjádřena pouze lemovkou, vlastní mapový znak chybí. Odlišnost v použití mapového znaku státní hranice zjišťujeme také na jižním Slovensku podél toku řeky Dunaje a řeky Ipľu.

Popsanými úpravami byla informační hodnota i názornost mapy o poznání navýšena.

Výše zmíněná cizojazyčná dvoj pohlednice byla vydána ještě jednou. I ona je nadešána ČEĚOSLOVAKA RESPUBLIKO. Nápis je o něco více roztažen.

Stejně jako předchozí není nijak datovaná. V mapě ale zjišťujeme záznam nikoli jednoho německého státu, jak tomu bylo až dosud, ale států dvou. Jsou popsány ZÁP.(adní) NĚMECKO a NĚM.(ecká) DEM.(okratická) REP.(ublika). První byl vyhlášen dne 7. 9. 1949, druhý dne 7. 10. 1949.

Z tohoto lze vyvozovat, že pohlednice mohla být vydána ještě v roce 1949. Spíše ale později. Asi v roce 1950.

Původní popis NĚMECKO zůstal zachován.

Na československém území byl odstraněn historický název města Zlín a ponechán již jen nový název Gottwaldov a název nejvyššího vrcholu Vysokých Tater a celého státu Gerlach byl změněn na Stalinov štít.

Další změny se týkaly kresby státní hranice. Více dle souladu se skutečností byl upraven její úsek proti Polsku u města Těšína. A také byl doplněn chybějící příslušný mapový znak k zákresu hraniční lemovky mezi Polskem a Sovětským svazem a na jižní hranici Slovenska při řekách Dunaj a Ipeľ proti Maďarsku.

Mapa byla vytištěna v méně výrazných barvách a méně výrazné bylo i stínování použité k vyjádření reliéfu území.

Strana mapové pohlednice má rozměr 111 x 154 mm.

Pro poměrně značně dlouhé období 50. a 60. let 20. století neznáme prozatím žádnou mapovou pohlednici s obrazem Československa a tak předkládáme jiný propagační a dokumentační prostředek poštovního styku – obálku prvního dne s mapovou známkou. Byla vydána ke dni 28. 10. 1968 na počest 50. výročí vyhlášení samostatného československého státu. Den předtím, 27. 10. 1968, tehdejší Národní shromáždění schválilo ústavní zákon o československé federaci č. 143/1968 Sb.

Mapová známka v hodnotě 60 haléřů tehdejší měny (Kčs), nadepsaná Československo, představuje Československou socialistickou republiku ohraničenou trikolorou v národních barvách, uvnitř pak jsou vyobrazeny symboly hlavních měst nově ustavených České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky Pražský a Bratislavský hrad. Uvedený zákon vstoupil v platnost dne 1. 1. 1969.

V té době však již bylo území obou republik okupováno Sovětským svazem po předchozí invazi vojsk států Varšavské smlouvy započaté před půlnocí dne 20. 8. 1968.

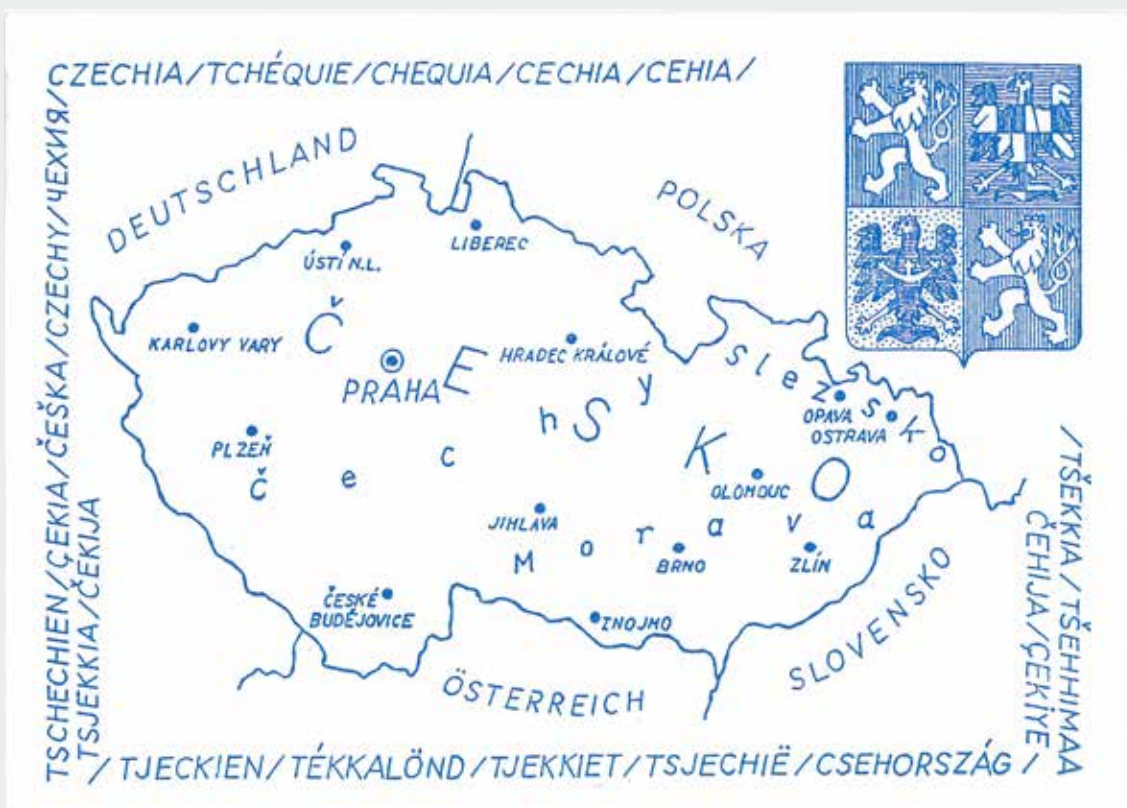
Známka s mapou Československé socialistické republiky (4 blok).

Zřejmě z 1. poloviny 70. let 20. století pochází velkoformátová pohlednice s nápisem POZDRAV z ČESKOSLOVENSKA. Ústřední část zaujímá tříbarevná mapa celého státu neuvedeného měřítka a neznámého autora. Její obsah tvoří státní hranice a hranice 10 krajů nové územní organizace státu dle rozhodnutí Národního shromáždění ze dne 9. 4. 1960. Nové územní členění vstoupilo v platnost dne 1. 7. 1960. Názvy krajů zde ale uvedeny nejsou. Poznamenáme, že byly odvozeny z jejich polohy v jednotlivých historických zemích (Čechách, Moravě, Slezsku), jejich hranice však nezohledňovaly. Slezsko zde bylo pomínuto úplné. Bylo zařazené do Severomoravského kraje a od té doby bývá také zcela nesprávně označováno za severní Moravu.

V mapě jsou zakreslena krajská města a vybrané vodní toky. Města jsou popsána, též některé vodní toky a horské celky. Malé měřítko mapy nedovoluje zachytit uskutečněné menší hraniční změny při hranici s Polskem, zvláště ve Slezsku, schválené mezistátní smlouvou ze dne 13. 6. 1958. Mapu doplňují vlevo a vpravo umístěné fotografie krajských měst, nahoře a dole jejich znaky. Vždy po pěti. Uživatel celkově získal řadu zajímavých informací.

Větší vypovídací hodnotu by však měla obecně zeměpisná mapa, taková, jaká byla vydána v letech 1948 a 1949.

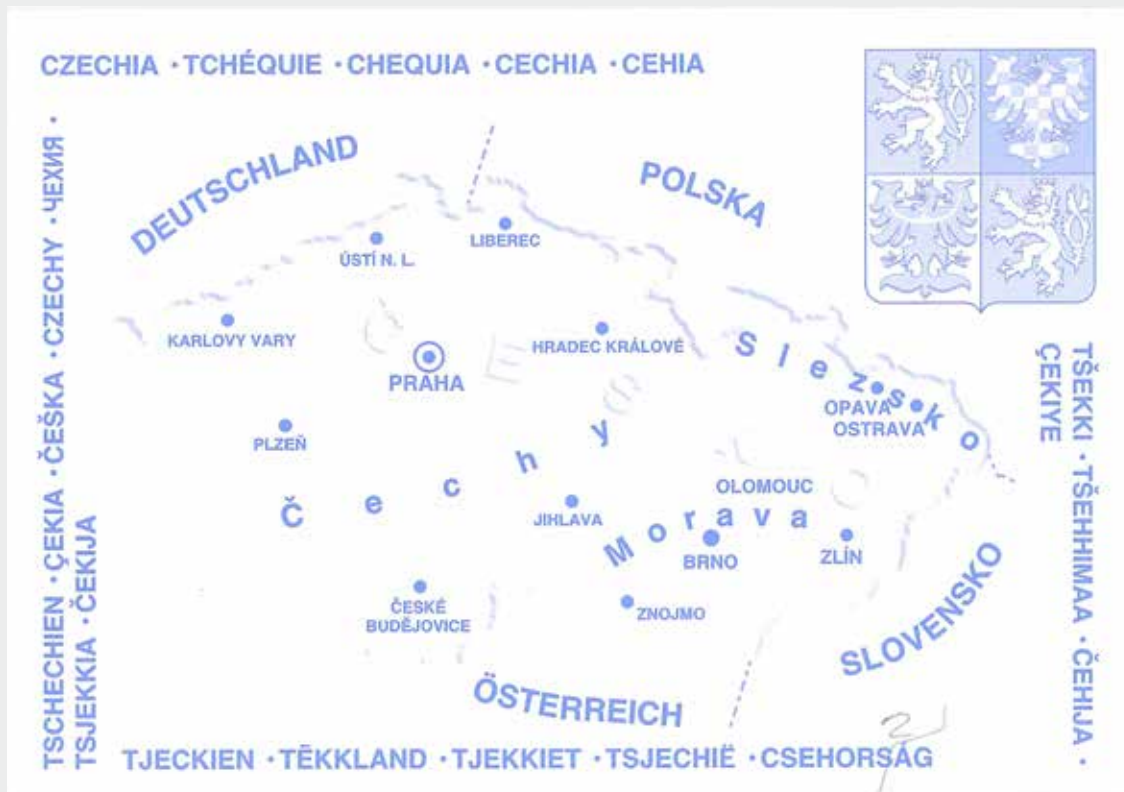

Co se pohlednic s mapou České republiky týče, můžeme jich dnes předložit už několik. Tato je asi nejstarší. Již v roce 1993 ji zpracoval Jiří Felix a vydalo nakladatelství Anthropos v Praze s přednostním cílem propagovat jednoslovný název nového státu Česko. Viz vlastní mapa. Při okrajích tisku také nalezneme i jeho cizojazyčné podoby, upřesnění jejich původu je uvedeno na adresní straně.

Z mapy se dozvíme, že stát tvoří historické země Čechy, Morava a Slezsko a že hlavní město je Praha. Mimo to autor zakreslil a popsal 13 dalších měst, která považoval za důležitá. Kromě Opavy a Znojma jsou dnes všechna krajskými městy.

Také vypsál názvy sousedních států v úředním znění a doplnil i velký státní znak.

Představená mapová pohlednice je cennou připomínkou počátků České republiky.

Pokusem vylepšit grafickou podobu předchozí mapové pohlednice je tato její kopie. Byla vydána v Brně v tomtéž roce 1993 a při její tvorbě byly využity dostupné grafické prostředky výpočetní techniky. Výsledek byl sice lepší, ale ne dostatečný. Opět byla vytištěna jen v méně výrazné modré barvě a tak jemně stínovaný ústřední název státu ČESKO je skoro nezřetelný. Obsah mapy je stejný, přitom byla ale opomenuta státní hranice mezi Německem a Rakouskem a v maďarském názvu Česka CSEHORSZÁG bylo vynecháno písmeno Z. Viz pozdější upozornění Jiřího Felixe.

Jako u výše popsané mapové pohlednice chybí i zde údaje o původcích, byly zjištěny z jiných zdrojů.

I toto byl záslužný pokus o propagaci nového státu a jeho jednoslovného názvu.

Na předchozí dvě jednobarevné pohlednice navázala tato. V roce 1998 ji vydala Česká geografická společnost se stejným cílem propagovat jednoslovný název České republiky Česko a jeho vybrané cizojazyčné podoby. Název státu je opět uveden ve vícero jazycích.

Obsah mapy byl rozšířen a lze zjistit následující: stát má 13 + 1 (hlavní město Praha) správních jednotek a největší vodní toky jsou Vltava, Labe a Morava. Nejvyšší hora je Sněžka s vrcholem v nadmořské výšce 1602 m. To vše na území Čech, Moravy a Slezska. Připojeny jsou hodnoty severní zeměpisné šířky a východní zeměpisné délky. Rozloha státu je uvedena ve velikosti 78 864 km². Nechybí názvy sousedních států v úředním znění. Z délky poměrového měřítka zjistíme, že číselné měřítko mapy je 1 : 5 000 000.

Jsou doplněny státní symboly, to je velký státní znak a státní vlajka, navíc s udáním poměrů stran a s ukázkou vyvěšení. Také i mezinárodní poznávací značka. Je škoda, že nebyla zaznačena řeka Odry a jejím prostřednictvím i příslušnost části našeho státního území k úmoří Baltského moře.

Dobře vykreslená a vytištěná mapa je díky použití většího počtu barev zcela přehledná.

I ji vytvořil dříve jmenovaný Jiří Felix.

Výše pojednanou mapovou pohlednici následovala v roce 2004 tato. I ona byla vydána péčí České geografické společnosti a to v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie dne 1. 5. 2004. Jako odraz této nové skutečnosti doprovází českou státní vlajku i vlajka tohoto společenství.

Mapa na pohlednici má přibližně tentýž obsah, tentokrát však v ní postrádáme odkaz na skutečnost, že územní podstatu státu tvoří tři historické země Čechy, Morava a Slezsko. Jeho rozloha je navýšena na 78 866 km². Dle jiného rozměru poměrového měřítka zjišťujeme i jiné číselné měřtko mapy. Je přibližně 1 : 4 650 000. Kresba je jemnější, ne ale zcela vhodně ponechána bez kartografického zjednodušení. V případě zákresu vodních toků je to až ke škodě věci.

Názvy sousedních států čteme nikoli v původním znění, ale jen v českém jazyce. Název státu je přednostně podán ve zkrácené podobě Česko, to platí i pro užití v cizích jazycích.

Vidíme velký státní znak České republiky a státní vlajku ještě jednou ve svislé poloze.

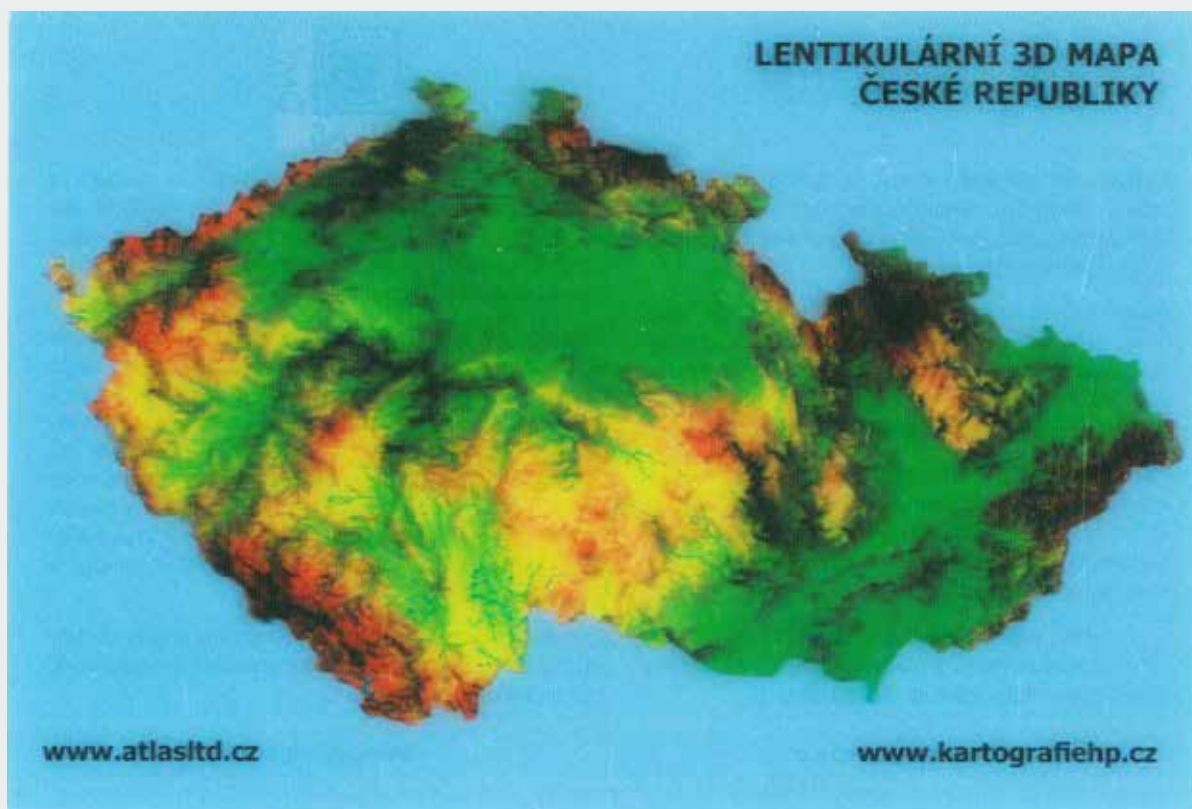

Ve dnech 6. – 10. 8. 2012 se v Praze uskutečnila 15. Mezinárodní konference historických geografů. Pro její účastníky připravila Česká geografická společnost mapovou pohlednici České republiky. Je stejná jako pohlednice vydaná v roce 2004 s tím rozdílem, že část zeměpisných názvů a popisy jsou v anglickém jazyce.

I ona propagovala jednoslovný název Česko. Vedle dosud uvedených, umístěných vpravo nahoře, je takovýto, ve znění CZECHIA, nově vepsán velkými písmeny přímo přes celou mapu.

Autorem obou mapových pohlednic byl Jiří Felix.

Třebaže obsahově chudé, mohou být všechny tři výborným propagačním prostředkem České republiky plně využitelným jak doma, tak i v zahraničí.

Zcela odlišně byla zpracována mapová pohlednice nadepsaná LENTIKULÁRNÍ 3D MAPA ČESKÉ REPUBLIKY. V roce 2007 ji vydala společnost Kartografie HP s.r.o. Jičín. Je to reklamní mapová pohlednice uvedené společnosti a také společnosti ATLAS, spol. s.r.o. Viz rubová strana.

Ve velmi výrazných barvách, pomocí hypsometrických vrstev, zobrazuje reliéf státu. Současně zde bylo s velkým úspěchem vyzkoušeno použití lentikulární folie, díky níž se mapa jeví jako zcela trojrozměrná.

Vše pouze v rozsahu českých státních hranic, za nimi je jednotná volná plocha.

Kromě reliéfu není nic jiného zaznačeno a vůbec chybí jakékoli zeměpisné názvy. To ale pohlednici neubírá na zajímavosti.

Tato zkušební mapová pohlednice, co se barevnosti týče, nebyla následována, jinak však ano, otevřela cestu dalším, již velmi zdařilým a hodným naší pozornosti.

Hned v roce 2008 vyšla péčí téže společnosti Kartografie HP s.r.o. Jičín další mapová pohlednice nadepsaná ČESKÁ REPUBLIKA. Ve výrazném tisku je představeno území státu, záměrně méně výrazně jeho okolí. Obsah mapy tvoří státní hranice, zakres vybraných měst a komunikací. Následuje vodstvo a vyjádření výškových poměrů hypsometrickými vrstvami a kótami s uvedením nadmořských výšek nejvýznamnějších vrcholů. Vše je jednoznačné, mapová legenda není potřebná. Mapa se zdá být trojrozměrná, toho bylo i zde skvěle

dosaženo využitím lentikulární folie (provedení zdánlivě 3D). Názvosloví je vypsáno v úředním znění toho kterého státního území. K jejich bližšímu určení bylo využito příslušných státních vlajek.

Číselné měřítko mapy lze odvodit z poměrového měřítka. Je přibližně 1 : 3 225 000.

Tatáž pohlednice, pouze v jemnější barevnosti, vyšla i v roce 2009.

Neobvyklé technické provedení obou těchto mapových pohlednic je nedovoluje reprodukovat tak, jak se ve skutečnosti uživatelé jeví. Jsou to nevšední kartografické výtvořky a proto je i přes toto omezení přetiskujeme.

Lentikulární folie byla využita i při tvorbě této další mapové pohlednice České republiky. Její název je uveden velkými písmeny ve světově rozšířeném anglickém jazyce CZECH REPUBLIC, ten doplňuje i státní vlajka.

Výškové poměry a členění reliéfu jsou i zde velmi efektně podány pomocí hypsometrických vrstev a stínování. Obdobně velmi výrazně uvnitř linie hranic, potlačeně mimo ně. Vodstvo představují nejvýznamnější řeky Čech, Moravy a Slezska Vltava, Labe, Morava a Odry. Popsány nejsou. Ze sídel jsou zakreslena pouze krajská města, v zahraničí jen vybraná. Názvy měst jsou v národních jazycích, názvy států v anglickém jazyce, takto je vypsáno i hlavní město Praha (PRAGUE). Obsah mapy je sporý, pro základní informaci však plně postačující.

Mapu vydala v roce 2008 společnost mapcards.net, s.r.o.

V roce 2012 byla zájemcům o zvláštní kartografickou tvorbu nabídnuta tato, prozatím zřejmě výjimečná mapová pohlednice, tentokrát s hlavním názvem v úředním znění ČESKÁ REPUBLIKA a s přepisem v anglickém, německém a japonském jazyce. Opět nechybí státní vlajka.

Také zde je území státu podáno v plné barevnosti, za hranicemi potlačeně.

Mapa je i v malém měřítku 1 : 3 800 000, oproti předchozí, velmi obsažná. Jsou zobrazena i jiná, než jen krajská města, všechna půdorysně, výrazné dálnice s uvedením čísel, k tomu vybrané silnice.

Výškopis je vyjádřen skutečně trojrozměrně, hypsometrie naznačuje rozsah nadmořských výšek, ty jsou vypsány jak u významných vrcholů, tak i u některých měst.

Je zakreslena řada vodních toků.

Názvosloví je hojné, jsou popsána sídla, některé vodní toky a nádrže, významné vrcholy, orografické celky a historické země Čechy, Morava a Slezsko.

Po celé ploše mapy v národních jazycích, pouze sousední země jsou popsány v českém jazyce.

Celý zákres je poněkud pootočen vlevo.

Původcem je opět společnost mapcards.net,s.r.o.

Přehled dosud zjištěných mapových pohlednic uzavíráme mapovou pohlednicí s názvem **ČESKÁ REPUBLIKA**. V tomtéž roce 2012 ji ke své propagaci zpracoval a vydal Zeměměřický úřad. Mapa pohlednice je ostrůvková, okolí je naznačeno pouze malými státními vlajkami sousedních zemí. Naopak, ve větší velikosti jsou představeny státní vlajka a velký státní znak České republiky. Obsah mapy tvoří státní hranice, krajská města, vybrané vodní toky a vodní plochy a vrcholy. Vše na výškopisném podkladě tvořeném hypsometrickými vrstvami. Zdánlivé plasticity reliéfu bylo dosaženo stínováním.

Mapa vznikla přímým využitím dat mapy většího měřítka. Její kresba je proto nezjednodušená a velmi jemná. To platí i pro popisy. Zobrazené skutečnosti jsou obecně srozumitelné, i zde mohla být mapová legenda pominuta.

Číselné měřítko mapy je přibližně 1 : 3 640 000.

Tento jednoduchý tisk je dobrým příspěvkem nejen k propagaci vydavatele - Zeměměřického úřadu, ale i státu - České republiky.

ČESKOSLOVENSKO A ČESKO NA MAPOVÝCH POHLEDNICÍCH
2. vydání - doplněné (zkušební tisk).

Vydal Český úřad zeměměřický a katastrální v roce 2016.
Text: RNDr. Tomáš Grim, Ph.D.
Připravili: RNDr. Tomáš Grim, Ph.D., RNDr. Miroslav Kronus,
Petr Mach, Petr Voháňka.
Neprošlo jazykovou úpravou.
Pohlednice z archivu autora.
Vytiskl Zeměměřický úřad. Mimo EP.

© Český úřad zeměměřický a katastrální, 2012.

ISBN 978-80-86918-76-1